

جمهوری اسلامی ایران

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی

برنامه درسی رشته

حکمت هنر اسلامی

Wisdom of Islamic Art

مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته

گروه علوم حوزوی

پیشنهادی دانشگاه غیردولتی - غیرانتفاعی ادیان و مذاهب

بیت

نام رشته: حکمت هنر اسلامی

عنوان گرایش: -

گروه: علوم حوزوی

دوره تحصیلی: کارشناسی ارشد ناپیوسته

کارگروه تخصصی: فلسفه و حکمت متعالیه

نوع مصوبه: بازنگری

پیشنهادی: دانشگاه غیرانتفاعی - غیر دولتی ادیان و مذاهب

تاریخ تصویب: ۱۴۰۰/۰۶/۰۲

برنامه درسی بازنگری شده دوره کارشناسی ارشد ناپیوسته رشته حکمت هنر اسلامی، در جلسه شماره ۱۵ تاریخ ۱۴۰۰/۰۶/۰۲ گروه علوم حوزوی به شرح زیر تصویب شد:

ماده یک- این برنامه درسی برای دانشجویانی که پس از تصویب این برنامه درسی در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه حوزوی پذیرفته می شوند، قابل اجرا است.

ماده دو- این برنامه درسی، جایگزین برنامه درسی رشته حکمت هنر اسلامی مصوب جلسه ۷۹۶ تاریخ ۱۳۹۰/۱۲/۰۴ شورای عالی برنامه ریزی می شود.

ماده سه- این برنامه درسی در سه فصل: مشخصات کلی، جدول های واحدهای درسی و سرفصل دروس تنظیم شده است و برای اجرا در دانشگاهها و موسسات آموزش عالی مرتبط با گروه علوم حوزوی پس از اخذ مجوز پذیرش دانشجو از شورای گسترش و برنامه ریزی آموزش عالی و سایر ضوابط و مقررات مصوب وزارت علوم، تحقیقات و فناوری، ابلاغ می شود.

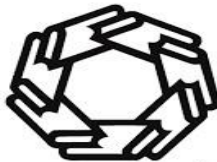
ماده چهار- این برنامه درسی از شروع سال تحصیلی ۱۴۰۰-۱۴۰۱ به مدت ۵ سال قابل اجرا است و پس از آن، در صورت تشخیص کارگروه تخصصی مربوطه، نیاز به بازنگری دارد.

دکتر محمد رضا آهنچیان
دبیر کمیسیون برنامه ریزی آموزشی

جمهوری اسلامی ایران
وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
شورای عالی گسترش و برنامه‌ریزی آموزش عالی

دانشگاه ادیان و مذاهب

برنامه درسی رشته

حکمت هنر اسلامی

WISDOM OF ISLAMIC ART

مقطع کارشناسی ارشد ناپيوسته

تهیه‌کنندگان:

دکتر سید رضی موسوی گیلانی عضو هیات علمی دانشگاه ادیان و مذاهب امضا

دکتر محمدباقر ملکیان عضو هیات علمی دانشگاه موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی امضا

دکتر اصغر نوروزی عضو هیات علمی دانشگاه موسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی

جدول تغییرات

ردیف	در برنامه قبلی	در برنامه بازنگری شده
۱.	بررسی تطبیقی مبانی حکمی هنر اسلامی (اصلی)	آراء متفکران در باب نماد (اصلی)
۲.	فلسفه اسلامی	تاریخ فلسفه اسلامی
۳.	فلسفه غرب	تاریخ فلسفه غرب (اختیاری)
۴.	معرفت شناسی و دین	فلسفه اسلامی (۱) (اختیاری)
۵.	-	فلسفه اسلامی (۲) (اختیاری)
۶.	-	فلسفه غرب (۱) (اختیاری)
۷.	-	فلسفه غرب (۲) (اختیاری)

فصل اول

مشخصات کلی برنامه درسی

از قلمروهای مهم پژوهش در عرصه فرهنگ اسلامی، نسبت میان دین و هنر است. با توجه به اینکه دین یکی از مهمترین مولفه های فکری مسلمانان بوده و در تمامی عرصه های زندگی آنان جایگاه خاصی دارد، این امر در کلیه عناصر فرهنگ و تمدن از جمله هنر، به چشم می خورد، به طوری که نمی توان حضور آموزه های دینی را در خلق آثار هنری نادیده گرفت و میان آن دو پیوند قائل نبود. بی تردید همانطور که در طول تاریخ تمدن اسلامی، میان دین با دیگر عرصه های فرهنگ، تعامل و ارتباط وجود داشته، میان تعالیم دینی و خلق آثار هنری نیز این چنین است.

از جمله مباحث مهم در نزد پژوهشگران هنر اسلامی، عناصر و مولفه های تشکیل دهنده هنر اسلامی است. در باره هنر اسلامی، پژوهش های متعددی توسط اندیشمندان این عرصه انجام شده است، اما همواره در باره تأثیر و ارتباط میان آموزه های دینی و شکل گیری آثار هنر اسلامی، داوری های متعددی شده است، به طوری که این مسأله مهم می طلبد تا عده ای از به تعلیم، تحقیق و پژوهش در زمینه ها و قلمروهای مرتبط با مسأله پردازند و علاوه بر روش شناسی شناخت هنر اسلامی به نسبت و ارتباط میان تعالیم دینی، مولفه های حکمی و عرفانی با روند خلق آثار هنری در سرزمین های اسلامی پردازند.

طول دوره کارشناسی ارشد رشته حکمت هنر اسلامی، دو سال و به صورت نظام واحدی در چهار ترم برگزار خواهد شد و با توجه به دروس پیش نیاز، دو ترم به سنوات تحصیلی آنان اضافه خواهد شد.

ب) مشخصات کلی، تعریف و اهداف

ارتباط و تعامل میان آموزه های دینی و خلق آثار هنری از جمله پرسش های مهم در دهه های اخیر میان پژوهشگران بوده است، در این راستا در تمدن های مختلف شرقی، تحقیقات و پژوهش های متعددی انجام شده است و کوشش گردیده تا در بستر ادیان و مذاهب متفاوت شرقی، تأثیر و تأثر میان هنرمند و تعالیم دینی مورد کنکاش و مذاقه قرار گیرد و نسبت میان آن دو سنجیده شود.

منظور از حکمت هنر اسلامی بیان و توصیف جنبه های حکمی و معانی عمیق و درونی آثار هنر اسلامی و راز و رمزهای موجود در آن آثار است و هدف از این رشته، پرورش و تربیت دانشجویانی در این عرصه است تا توانایی داشته باشند که به بررسی و تحلیل آثار هنر اسلامی پرداخته و به رمزگشایی از معانی حکمی و مبانی اعتقادی، فلسفی و عرفانی در این آثار پردازند..

پ) ضرورت و اهمیت

به رغم شکل‌گیری رشته‌های متعدد در دهه‌های گذشته، متأسفانه خلأ رشته حکمت هنر اسلامی در تحقیقات و آموزش‌های میان رشته‌ای دیده می‌شود و فقدان پژوهشگران در این رشته از میان دانش‌آموختگان، همواره در عرصه مباحث نظری هنر محسوس است. با توجه به ارتباط میان تعالیم دینی و خلق آثار هنری، حکمت هنر اسلامی در فرهنگ دینی مورد توجه پژوهشگران و محققان عرصه نظری هنر است و ضروری است تا کشورهای اسلامی، از جمله ایران که بخش زیادی از تاریخ هنر اسلامی در آن شکل گرفته است، عهده‌دار نظریه‌پردازی در عرصه هنر اسلامی و متصدی تحلیل آثار هنری باشند. امروزه تحلیل و نظریه‌پردازی در عرصه هنر اسلامی، متعلق به گروه‌های آموزشی در پاره‌ای از دانشگاه‌ها است که در بعضی از موارد با رویکرد مدرن و با روش‌شناسی نامناسب در شناخت فرهنگ اسلامی به تحلیل هنر اسلامی می‌پردازند، به طوری که گاه بدون آنکه زوایای فکری و معرفتی تمدن اسلامی را بشناسند، به تحلیل هنر اسلامی می‌پردازند. در عرصه حکمت هنر اسلامی، آراء و نظرات متعدد و متفاوتی به چشم می‌خورد که می‌تلبد تا عده‌ای از دانشجویان دوره‌های تحصیلات تکمیلی، پس از آموزش‌های لازم، در این عرصه به پژوهش و مطالعات منظم بپردازند. با توجه به میان رشته‌ای بودن این مباحث تأکید بر جذب دانشجو در این رشته از میان فارغ‌التحصیلان فلسفه، الهیات و هنر است.

ت) تعداد و نوع واحدهای درسی

جدول (۱) - توزیع واحدها

تعداد واحد	نوع دروس
۶	دروس جبرانی
۲۰	دروس تخصصی
۸	دروس اختیاری
۴	پایان‌نامه
۳۲	جمع

ث) مهارت، توانمندی و شایستگی دانش‌آموختگان

مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های ویژه	دروس مرتبط
توانمندی استخراج نظریه‌های فلسفی از مطالعات هنری	زیبایی و هنر در فلسفه اسلامی
توانمندی تحلیل هنر اسلامی در متون دینی	زیبایی و هنر از منظر قرآن و سنت
شناخت و تحلیل نظریه‌های در باب هنر	مبانی حکمی هنر اسلامی از دیدگاه سنت‌گرایان
مهارت‌ها، شایستگی‌ها و توانمندی‌های عمومی	دروس مرتبط
بازپژوهی آثار هنری اسلامی در دنیای معاصر	تحلیل و تفسیر آثار هنر اسلامی

ج) شرایط و ضوابط ورود به دوره

۱. دارا بودن دانشنامه کارشناسی از موسسات آموزشی که مورد تایید وزارت علوم، تحقیقات و فناوری باشد.
۲. مجاز شدن به انتخاب رشته در آزمون سراسری و اعلام از سوی سازمان سنجش.
۳. پذیرفته شدن در آزمون و مصاحبه علمی و عمومی دانشگاه
۴. دارا بودن مدرک سطح ۲ حوزه‌های علمیه

فصل دوم

جدول عناوین و مشخصات دروس

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس جبرانی

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات		نوع واحد			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	نظری	عملی	نظری - عملی	عملی	نظری			
	۶۴				☑	۴	فلسفه اسلامی (۱)	۱.
	۶۴				☑	۴	فلسفه اسلامی (۲)	۲.
	۳۲				☑	۲	فلسفه غرب (۱)	۳.
	۳۲				☑	۲	فلسفه غرب (۲)	۴.

جدول (۳) - عنوان و مشخصات کلی دروس تخصصی

ردیف	عنوان درس	تعداد واحد	نوع واحد			تعداد ساعات		پیش نیاز / هم نیاز
			نظری	عملی	نظری - عملی	نظری	عملی	
۱	تاریخ هنر اسلامی (۱)	۲	☒			۳۲		
۲	تاریخ هنر اسلامی (۲)	۲	☒			۳۲	تاریخ هنر اسلامی (۱)	
۳	فقه هنر	۲	☒			۳۲		
۴	زیبایی و هنر در شعر و ادب فارسی	۲	☒			۳۲		
۵	مقاطع مهم تاریخ هنر غرب	۲	☒			۳۲		
۶	تحلیل و تفسیر آثار هنر اسلامی	۲	☒			۳۲	تاریخ هنر اسلامی ۱ و ۲	
۷	زیبایی و هنر در فلسفه اسلامی	۲	☒			۳۲		
۸	زیبایی و هنر در عرفان اسلامی	۲	☒			۳۲		
۹	زیبایی و هنر از منظر قرآن و سنت	۲	☒			۳۲		
۱۰	مبانی حکمی هنر اسلامی از دیدگاه سنت گرایان	۲	☒			۳۲		

جدول (۲) - عنوان و مشخصات کلی دروس اختیاری

پیش نیاز / هم نیاز	تعداد ساعات		نوع واحد			تعداد واحد	عنوان درس	ردیف
	نظری	عملی	نظری - عملی	عملی	نظری			
مقاطع مهم تاریخ هنر غرب	۳۲				☒	۲	نظریه‌های هنر و زیبایی‌شناسی	۱.
	۳۲				☒	۲	حکمت هنرهای اسلامی	۲.
	۳۲				☒	۲	زیبایی و هنر در فلسفه مشاء	۳.
	۳۲				☒	۲	زیبایی و هنر در فلسفه اشراق	۴.
	۳۲				☒	۲	زیبایی و هنر در حکمت متعالیه	۵.
	۳۲				☒	۲	حکمت هنر ادیان شرق	۶.
	۳۲				☒	۲	حکمت هنر مسیحی	۷.
	۳۲				☒	۲	حکمت هنر تطبیقی	۸.
	۳۲				☒	۲	آراء متفکران در باب نماد	۹.

فصل سوم

ویژگی‌های دروس

عنوان درس به فارسی: فلسفه اسلامی ۱		عنوان درس به انگلیسی: Islamic Philosophy(۱)
نوع درس و واحد		دروس پیش‌نیاز:
■ نظری	■ جبرانی	دروس هم‌نیاز:
		تعداد واحد: ۴
		تعداد ساعت: ۶۴

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

شناخت نظریات ابن سینا و دیگر مشائیان درباره اثبات وجود و دیگر مسائل هستی‌شناختی. نیز توانایی فهم، تحلیل و استدلال فلسفی درباره چیستی وجود و مباحث مرتبط با آن در مشرب مشائیان

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- منطق مشائی
- نفی ماده‌باوری
- علل ماهیت و علل وجود
- بساطت وجود
- برهان وجوب و امکان در اثبات وجود خدا
- توحید
- نظام هستی و مراتب آن
- معرفت و ادراک
- گونه‌شناسی ادراک
- زیبایی از دیدگاه مشائیان
- عقل عملی و عقل نظری

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ت) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ابن سینا، ۱۳۸۳، الاشارات و التنبیها، قم: البلاغة
- -----، ۱۹۸۱، الشفاء، ابراهیم مدکور، قاهره
- طوسی، نصیرالدین، کشف المراد
- حلی، حسن بن یوسف، الاسرار الخفیة فی العلوم العقلیة

عنوان درس به فارسی: فلسفه اسلامی ۲	
عنوان درس به انگلیسی: Islamic Philosophy(۲)	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز: فلسفه اسلامی ۱	جبرانی ■ نظری ■
دروس هم‌نیاز:	
تعداد واحد: ۴	
تعداد ساعت: ۶۴	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف از این درس شناخت نگاه فیلسوفان اشراقی و نیز حکمت متعالیه به جهان، هستی‌شناسی آنان، مراتب هستی و توان استدلال در زمینه هستی‌شناسی است.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- منطق اشراقی
- نور و ظلمت و مراتب نور از دیدگاه شیخ اشراق
- مراتب هستی از دیدگاه شیخ اشراق
- عالم مثال و مثل از دیدگاه شیخ اشراق
- معرفت از دیدگاه شیخ اشراق
- نور و زیبایی از دیدگاه شیخ اشراق
- منطق صدرا
- هستی از دیدگاه ملاصدرا
- وحدت شخصی وجود از دیدگاه صدرا
- حرکت جوهری از دیدگاه صدرا
- وجود ربطی از دیدگاه صدرا
- اتحاد عاقل و معقول از دیدگاه صدرا
- معرفت‌شناسی صدرا
- انسان‌شناسی صدرا
- زیبایی از دیدگاه صدرا

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- شیرازی، صدرالدین، ۱۹۸۰، الحکمة المتعالیة فی الاسفار الاربعة العقلیة،
- شیرازی، صدرالدین، المشاعر
- سبزواری، ملاهادی، شرح المنظومة
- سهروردی، یحیی بن حبش، حکمة الاشراق
- شیرازی، صدرالدین، التنقیح فی المنطق،

عنوان درس به فارسی: فلسفه غرب ۱	
عنوان درس به انگلیسی: Western Philosophy (۱)	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	جبرانی ■ نظری ■
دروس هم‌نیاز:	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

- شناخت مهم‌ترین موضوعات تاریخ فلسفه و سیر تحول آنها از فلسفه یونان باستان تا دوره روشنگری
اهداف ویژه:

ب) مباحث یا سرفصل‌ها:

- فلسفه پیشاسقراطی: طالس، آناکسیمنس، آناکسیمندر و ...
- سقراط، افلاطون و ارسطو
- فلسفه پسارسطویی: رواقیان، اپیکوریان، نوافلاطونیان
- فلسفه قرون وسطی: آگوستین و آکویناس
- فلسفه راسیونالیستی و آمپیریستی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- کاپلستون، فردریک، ۱۳۷۵، تاریخ فلسفه ج ۱، تهران: علمی و فرهنگی
- -----، تاریخ فلسفه ج ۳، تهران: علمی و فرهنگی
- -----، تاریخ فلسفه ج ۴، تهران: علمی و فرهنگی
- -----، تاریخ فلسفه ج ۵، تهران: علمی و فرهنگی
- راسل، برتراند، ۱۳۷۳، تاریخ فلسفه، تهران: پرواز

عنوان درس به فارسی: فلسفه غرب ۲		عنوان درس به انگلیسی: Western Philosophy (۲)
نوع درس و واحد		فلسفه غرب ۱
■ نظری	■ جبرانی	
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

- شناخت مهم ترین موضوعات تاریخ فلسفه و سیر تحول آنها از دوره روشنگری تا دوره معاصر

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- کانت
- فیخته، شلینگ، هردر
- هگل
- کیر کگارد
- هوسرل
- هایدگر
- گادامر
- فیلسوفان تحلیلی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ت) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- کاپلستون، فردریک، ۱۳۷۵، تاریخ فلسفه ج ۶، تهران: علمی و فرهنگی
- -----، تاریخ فلسفه ج ۷، تهران: علمی و فرهنگی
- -----، تاریخ فلسفه ج ۸، تهران: علمی و فرهنگی
- -----، تاریخ فلسفه ج ۹، تهران: علمی و فرهنگی
- ماری شفر، ژان، ۱۳۸۵، هنر دوران مدرن: فلسفه هنر از کانت تا هایدگر، تهران: آگه

عنوان درس به فارسی: تاریخ هنر اسلامی (۱)		عنوان درس به انگلیسی: History of Islamic Art (۱)
نوع درس و واحد	تخصصی	نظری
دروس پیش‌نیاز:		
دروس هم‌نیاز:		
تعداد واحد:		۲
تعداد ساعت:		۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف از این درس شناخت دانشجویان با هنرهایی است که به گونه‌ای با اندیشه‌های اعتقادی و عرفانی ارتباط داشته اند و در پس زمینه شکل‌گیری آن آثار، معانی و مفاهیم حکمی و رمزگونه وجود دارد.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

هنر در دوره ظهور اسلام تا عصر امویان	هنر کشورهای آسیای مرکزی
هنر در دوره امویان	هنر سلسله‌های مستقل و خود مختار طاهریان، سامانیان، صفاریان و غزنویان
هنر در دوره عباسیان	دوره سلجوقیان و خوارزمیان
هنر در سرزمین‌های غرب اسلامی	
هنر دوره فاطمیان در شمال آفریقا و مصر	

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- آرنولد، توماس، ۱۳۸۴، مقاله نقاشی و کتاب‌آرایی، در کتاب: شاهکارهای هنر ایرانی، آرتور پوپ، ترجمه پرویز ناتل خانلری، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

- ایتینگهاوزن، ریچارد و الگ گرابار، ۱۳۷۸، هنر و معماری اسلامی، ترجمه یعقوب آژند، تهران: انتشارات سمت.

- _____، ۱۳۸۴، هنر اموی و عباسی، ترجمه یعقوب آژند، چاپ دوم، تهران: انتشارات مولی.

Baker L. patricia, 2004, Islam And the Religious Arts, London: published by continuum.

Hillenbrand, Robert, 1999, Islamic Art and Architecture, London: Thames and Hudson.

عنوان درس به فارسی: تاریخ هنر اسلامی (۲)		عنوان درس به انگلیسی: History of Islamic Art(۲)
نوع درس و واحد	تخصصی	نظری
تاریخ هنر اسلامی (۱)		دروس پیش‌نیاز:
		دروس هم‌نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف از درس بررسی و ارزیابی مهمترین آثار هنر اسلامی از زمان ایلخانان تا عصر جدید است. یعنی دوره‌ای که بیش از دوره‌های قبل با مفاهیم حکمی و عرفانی گره خورده است.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- هنر دوره ایلخانان
- هنر دوره تیموریان
- هنر دوره عثمانیان
- هنر دوره گورکانیان
- هنر دوره صفوی
- هنر دوره زندیه و افشاریه
- هنر دوره قاجار
- هنر دوره پهلوی
- هنر دوره جمهوری اسلامی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- آژند، یعقوب، ۱۳۷۸، تاریخ ایران دوره تیموریان، چاپ دوم، تهران: جامی.
- آیت‌اللهی، حبیب‌الله، ۱۳۸۰، تاریخ هنر، تهران: انتشارات بین‌المللی الهدی.
- اتینگهاوزن، ریچارد و احسان یار شاطر، ۱۳۷۹، اوج‌های درخشان هنر ایران، ترجمه هرمز عبداللهی و رویین پاکباز، تهران: انتشارات آگه.

- Canby, Sheila R, 2005, Islamic Art in Detail, London: British Museum press.
- Hillebrand, Robert, 1999, Islamic Art and Architecture, London: Thames and Hudson.

عنوان درس به فارسی: فقه هنر	
عنوان درس به انگلیسی: Jurisprudence of Art	نوع درس و واحد
دروس پیش نیاز:	تخصصی ■ نظری ■
دروس هم نیاز:	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس بررسی رابطه فقه با هر یک از هنرها و نیز حدود و قلمرو مشروع هنرها و دقت در آرا و اندیشه‌های فقیهان درباره هنر و زیبایی است

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- رابطه فقه با هنر اسلامی
- هنر و هنرمند از دیدگاه فقه
- رابطه فقه با مباحث زیبایی‌شناسی هنر
- نگرش فقه در باره هنرهای تجسمی
- نگرش فقه در باره هنرهای نمایشی
- نگرش فقه در باره هنرهای ادبی
- نگرش فقه در باره هنرهای موسیقایی
- تطور نگاه فقهی در باره هنرها در طول تاریخ
- نگرش فقه اهل سنت در باره هنرها
- نگرش حقوق اسلامی در باره هنرها

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- اعرافی، علیرضا، ۱۳۹۰، فقه هنر (تصویر)، قم: موسسه فرهنگی هنری اشراق و عرفان.
- ایرانی، اکبر، ۱۳۷۳، دیدگاه پنجم: بررسی مبانی موسیقی از دیدگاه‌های: فقهی، عرفانی، فلسفی و علمی، تهران: حوزه هنری.
- _____، ۱۳۷۴، موسیقی در سیر تلاقی اندیشه‌ها و پنج رساله فقهی فارسی، تهران: حوزه هنری.
- _____، ۱۳۷۰، هشت گفتار پیرامون حقیقت موسیقی غنایی، تهران: حوزه هنری.

عنوان درس به فارسی: زیبایی در شعر و ادب فارسی	
عنوان درس به انگلیسی:	Beauty and art in Persian poetry and literature
نوع درس و واحد	
تخصصی ■	نظری ■
دروس پیش‌نیاز:	
دروس هم‌نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس شناخت عناصر و مولفه‌های زیبایی‌شناسی در اشعار شعرای بزرگ فارسی است تا از این طریق دانشجو به عناصر حکمی هنر دینی در ادبیات توجه یابد.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- عناصر زیبایی‌شناختی در آثار مثنوی ادیبان و شاعران
  - عناصر زیبایی‌شناختی در آثار منظوم ادیبان و شاعران
  - تعامل عرفان و ادبیاتاز جنبه زیبایی‌شناختی
  - ارزیابی و مقایسه مبانی نظری ادیبان مشهور با یکدیگر
  - عناصر زیبایی‌شناختی در صنایع ادبی
  - رابطه شعر با عرفان و حکمت
  - بررسی مصداقی جلوه‌های هنر و زیبایی در آثار ادیبان با ارجاع به مبانی نظری
- ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- اسماعیل، عزیز، ۱۳۷۸، زمینه اسلامی شاعرانگی تجربه دینی، ترجمه داریوش آشوری، تهران: فرزانه روز.
- بهار، محمد تقی، ۱۳۷۷، سبک‌شناسی یا تاریخ تطور نثر فارسی، تهران: موسسه نهاد‌گذاری مطالعات علمی و پژوهشی.
- پورجوادی، نصرالله، ۱۳۷۲، بوی جان: مقاله‌هایی در باره شعر عرفانی فارسی، مرکز نشر دانشگاه، تهران.
- _____، ۱۳۸۷، باده عشق: پژوهشی در معنای باده در شعر عرفانی فارسی، نشر کارنامه، تهران.

عنوان درس به فارسی: مقاطع مهم تاریخ هنر غرب	
نوع درس و واحد	عنوان درس به انگلیسی: Important periods in the history of Western art
تخصصی ■ نظری ■	دروس پیش نیاز:
	دروس هم نیاز:
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس شناخت دانشجویان با مقاطع مهم تاریخ هنر از جمله تاریخ روم و یونان، بیزانس،... تا سبک‌های دهه‌های آخر قرن بیستم است.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- هنر مصر باستان
- هنر روم و یونان
- هنر بیزانس
- هنر رومانسک
- هنر بیزانس
- هنر گوتیک
- رنسانس آغازین
- رنسانس پیشرفته
- شیوه گری، باروک و روکوکو
- دوره نو کلاسیک
- دوره مدرن (رمانتیسم، رئالیسم و ...)
- هنر پست مدرن، کانسپچوال، پاپ آرت

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- آرناسون، ه.ه، ۱۳۸۳، تاریخ هنر مدرن، ترجمه مصطفی اسلامی، چاپ دوم، تهران: انتشارات آگه.
- اسپور، دنیس، ۱۳۸۳، انگیزه آفرینندگی، ترجمه امیر جلال‌الدین اعلم، تهران: انتشارات نیلوفر.
- پاکباز، روین، ۱۳۸۱، در جستجوی زبان نو، چاپ سوم، تهران: انتشارات نگاه.
- دیویس، یلنوپ. ج. ای، ۱۳۸۸، تاریخ هنر جنسن، فرزانه سجودی، تهران: فرهنگ سرای میر دشتی.
- لوسی اسمیت، ۱۳۸۶، ادوارد، جهانی شدن و هنر جدید، علیرضا سمیع آذر، چاپ سوم، تهران: موزه هنرهای معاصر تهران.

عنوان درس به فارسی:		تحلیل و تفسیر آثار هنر اسلامی	
عنوان درس به انگلیسی:		Analysis and interpretation of works of Islamic art	
نوع درس و واحد		تاریخ هنر اسلامی ۱ و ۲	
نظری	تخصصی		
		دروس پیش‌نیاز:	
		دروس هم‌نیاز:	
		۲	تعداد واحد:
		۳۲	تعداد ساعت:

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس تحلیل آثار هنری، از جمله آثار هنر اسلامی است تا دانشجو بتواند مبانی و عناصر فکری موجود در فرم و محتوای آثار هنری را ارزیابی کند.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- - موقعیت فرم و محتوا در اثر هنری
- مولفه‌های تشکیل دهنده اثر هنری
- رابطه جامعه با خلق آثار هنری و هنرمند
- رویکردها و روش‌های تحلیل هنری (فرمالیسم، ساختارگرایی، پدیدارشناسی، هرمنوتیک، جامعه‌شناختی، روان‌شناختی، تاریخی، سیاسی، اخلاقی، محتوایی و ...)
- تحلیل و تفسیر آثار تجسمی (همچون شاهنامه‌های دموت، بایسنقری، طهماسب و ...)
- تحلیل و تفسیر هنرهای نمایشی
- تحلیل و تفسیر هنرهای موسیقایی
- تحلیل و تفسیر هنرهای تزئینی
- تحلیل و تفسیر آثار معماری اسلامی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- برنند، باربارا، ۱۳۸۳، هنر اسلامی، ترجمه مهناز شایسته‌فر، تهران: انتشارات موسسه مطالعات هنر.
- پوپ، آرتور، ۱۳۸۷، سیری در هنر ایران، هیئت مترجمان، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.
- حسینی راد، عبدالمجید، ۱۳۸۴، شاهکارهای نگارگری ایران، تهران: موزه هنرهای معاصر.
- Bee, Susan and Mira Schor(eds), 2000, An Anthology of Artists, Writing, Theory and Criticism, Duke University Press.
- Bornedal, Peter, 1996, The Interpretation of Art, University Press of America.

عنوان درس به فارسی: زیبایی و هنر در فلسفه اسلامی	
نوع درس و واحد	Beauty and Art in Islamic Philosophy
تخصصی ■ نظری ■	عنوان درس به انگلیسی:
	دروس پیش نیاز:
	دروس هم نیاز:
	تعداد واحد: ۲
	تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس آشنایی با ریشه‌های مباحث زیبایی‌شناسی در مکتب‌های مهم فلسفی همچون اخوان‌الصفاء، مشاء، حکمه الاشراق و حکمه متعالیه و در نزد فیلسوفان مسلمان است

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- تأثیر زیبایی‌شناسی یونان بر فیلسوفان اسلامی
  - هستی‌شناسی زیبایی در فلسفه اسلامی
  - معرفت‌شناسی زیبایی در فلسفه اسلامی
  - عالم خیال و مثال در فلسفه اسلامی
  - حکمت زیبایی در فلسفه اسلامی
  - نسبت میان ریاضیات و هنرها از منظر فیلسوفان اسلامی
  - تعامل حقیقت و زیبایی در نزد فیلسوفان اسلامی
  - عشق در فلسفه اسلامی (بررسی نظریات ابن سینا و صدرا و ...)
  - علم النفس فلسفی و ارتباط آن با زیبایی‌شناسی در فلسفه اسلامی
- بررسی آرای متفکران برجسته و جریان‌های فلسفی به مانند فارابی، ابن سینا، ابو حیان توحیدی، ابن هیثم، غزالی، ابن رشد، سهروردی، اخوان‌الصفاء و .... درباره زیبایی و هنر

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ابراهیمی دینانی، غلامحسین، ۱۳۶۶، شعاع اندیشه و شهود در فلسفه سهروردی، چاپ دوم، تهران: انتشارات حکمت.
- _____، ۱۳۸۰، دفتر عقل و آیت عشق، طرح نو، تهران.
- _____، ۱۳۸۵، ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام، طرح نو، تهران.
- ابن سینا، ابوعلی، ۱۴۰۳(ق.ه)، الاشارات و التنبیها، الطبع الثانی، قم: انتشارات آرمان.
- اتینگهاوزن، ریچارد، ۱۳۷۳، زیبایی از نظر غزالی، ترجمه محمد سعید حنایی کاشانی، فصلنامه هنر، ش ۲۷، ص ۲۷-۳۴.

عنوان درس به فارسی: زیبایی و هنر در عرفان اسلامی		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد	Beauty and Art in Islamic Mysticism	دروس پیش نیاز:
تخصصی ■		دروس هم نیاز:
نظری ■		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف در این درس شناخت آراء و اندیشه‌های عارفان در زمینه‌های متفاوت معرفت‌شناسی، هستی‌شناسی و انسان‌شناسی و بررسی جایگاه هنر و زیبایی در اندیشه ایشان است.

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- زیبایی‌شناسی عرفانی
- مراتب هستی از دیدگاه عرفاء
- عالم مثال و قوه خیال در نزد عرفاء
- عشق، زیبایی و حیرت در نزد عارفان
- اسماء حسناى الهی (المصور، الجمیل، الخالق، الباریء و ....)
- حسن، تجلی و مراتب آن
- تشبیه و تنزیه و جمال و جلال الهی
- ماهیت هنر در عرفان اسلامی
- نسبت فتوت‌نامه و هنر
- فتوت‌نامه‌ها و اصناف
- خطاطی و سلوک معنوی
- عناصر عرفانی در معماری
- تأثیر عرفان بر نگارگر

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ابن عربی، محیی‌الدین، ۱۳۲۹ (ه.ق)، الفتوحات المکیه، مصر: دارالکتب العربیه.
- _____، ۱۹۸۰ (م)، فصوص الحکم، تعلیق ابوالعلاء عفیفی، الطبعة الثانية، بیروت: دارالکتب العربی.
- افشاری، مهران و مهدی مدائنی، ۱۳۸۱، فتوت و اصناف فتوت، چاپ دوم، تهران: نشر چشمه.
- _____، 1382، فتوت‌نامه‌ها و رسائل خاکساریه، تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
- یازوکی، شهرام، ۱۳۸۴، حکمت هنر و زیبایی در اسلام، تهران: فرهنگستان هنر.

عنوان درس به فارسی: زیبایی و هنر از منظر قرآن و سنت	
عنوان درس به انگلیسی: Beauty and art from the perspective of Quran and Sunnah	نوع درس و واحد
دروس پیش‌نیاز:	تخصصی ■ نظری ■
دروس هم‌نیاز:	
تعداد واحد: ۲	
تعداد ساعت: ۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف در این درس بررسی دیدگاه و نگرش قرآن و سنت به مسأله زیبایی و هنر و مفاهیمی همچون حلیه، زینت، محبت، عشق، تجلی، نقاشی، موسیقی و... است.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- بررسی مفاهیم زیبایی‌شناسی قرآن همچون جمال، حسن، زینت، محبت و ...
  - بررسی نگرش قرآن در باره هنرها همچون مجسمه‌سازی، نقاشی و تصویرسازی، موسیقی و .....
  - بررسی روایات و احادیث معصومین در باره زیبایی، تشبیه و تنزیه، جمال و جلال، عشق و محبت، تجلی، حسن و .....
  - بررسی روایات و احادیث معصومین در باره هنرها همچون معماری، نقاشی و تصویرگری، موسیقی، خطاطی و ...
- ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- بستانی، محمود، ۱۳۷۱، اسلام و هنر، ترجمه حسین صابری، مشهد: آستان قدس رضوی.
- _____، ۱۳۸۶، پژوهشی در جلوه‌های هنری داستان‌های قرآن، چاپ چهارم، مشهد: پژوهش‌های اسلامی.
- جعفری، محمد تقی، ۱۳۷۸، زیبایی و هنر از دیدگاه اسلام، تهران: موسسه تدوین و نشر آثار علامه جعفری.
- راغب اصفهانی، ابی‌القاسم الحسین بن محمد، ۱۳۶۲، معجم مفردات الفاظ قرآن، چاپ دوم، تهران: المکتبه المرتضویه.
- عماره، محمد، ۱۳۸۱، اسلام و هنرهای زیبا، ترجمه مجید احمدی، تهران: نشر احسان.

عنوان درس به فارسی:		مبانی حکمی هنر اسلامی از دیدگاه سنت گرایان	
عنوان درس به انگلیسی:		Fundamentals of Islamic Art Wisdom from the Viewpoint of Traditionalists	
نوع درس و واحد			
نظری	تخصصی		
دروس پیش نیاز:			
دروس هم نیاز:			
تعداد واحد:		۲	
تعداد ساعت:		۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف از این درس بررسی یکی از جدی ترین تحلیل های موجود میان پژوهشگران هنر اسلامی یعنی تحلیل سنت گرایان، افرادی چون رنه گنون، فریتھیوف شوان، کومارا سوآمی و... است.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- تعریف سنت، مدرنیته، حکمت خالده، عقل و ... از دیدگاه سنت گرایان
- مبانی معرفتی و اندیشه های نظری سنت گرایان
- نقد عناصر دوران مدرنیته و عصر جدید از دیدگاه سنت گرایان
- هنر سنتی، هنر مقدس و هنر دینی از دیدگاه سنت گرایان
- زیبایی از دیدگاه سنت گرایان
- رمز و نماد در هنر سنتی
- زبان جهانی هنر مقدس
- هنرهای سنتی در تمدن اسلامی
- هنر مقدس در تمدن اسلامی (خطاطی، تلاوت قرآن و معماری آئینی)
- نگارگری و سنت عرفانی
- موسیقی، نمایش و سنت عرفانی
- معماری و سنت عرفانی
- مبانی تطبیقی هنر ادیان از دیدگاه سنت گرایان

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- اعوانی، غلامرضا. (۱۳۷۵). حکمت و هنر معنوی. تهران: انتشارات گروس.

- بورکهارت، تیتوس. (۱۳۷۶). هنر مقدس. ترجمه جلال ستاری. چاپ دوم، تهران: انتشارات سروش.
- _____ . (۱۳۶۵). هنر اسلامی، زبان و بیان. ترجمه مسعود رجب نیا. تهران: نشر سروش.
- تاجدینی، علی (گردآورنده). (۱۳۷۶). مبانی هنر معنوی. چاپ دوم، تهران: دفتر مطالعات دینی هنر.
- دهقان، مصطفی (گردآورنده). (۱۳۸۴). معانی رمز آینه، جام نو و می کهن. تهران: موسسه تحقیقات و توسعه علوم انسانی.
- Burckhardt, Titus. (1987). *The Symbolism of the Mirror, Mirror of the Intellect: Essays on Traditional Science and Sacred*. translated and edited by William Stoddart. United States: Quinta Essentia.
- _____ . (1999). "Degrees of Symbolism in Islamic Art". translated by William Stoddart, *Sophia*. Vol. 5, NO. 2, pp,
-

عنوان درس به فارسی: نظریه‌های هنر و زیبایی‌شناسی		عنوان درس به انگلیسی: Theories of art and aesthetics	
نوع درس و واحد		مقاطع مهم تاریخ هنر غرب	
اختیاری	نظری		
		تعداد واحد: ۲	
		تعداد ساعت: ۳۲	

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف در این درس بررسی نظریه‌های هنر و زیبایی‌شناسی در طول تاریخ فلسفه است تا دانشجویان بتوانند با پشتوانه نظری قوی تر به تحلیل آثار هنری و رابطه آنها با اندیشه فلسفی بپردازند.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- نگرش افلاطون و ارسطو در باره تقلید، بازنمایی، فرمالیسم، ادبیات، شعر، تراژدی و ...
- نظریه نوافلاطونیان در باره هنر و زیبایی
- نظریه فیلسوفان قرون وسطا در باب هنر و زیبایی‌شناسی (اگوستین، اکوئیناس و ...)
- نگرش عقل‌گرایان به مسأله هنر و زیبایی (دکارت، لایبنیتس و دیگر کارترین‌ها)
- نگرش تجربه‌گرایان به هنر و زیبایی (لاک، هیوم، شافتسبری، هاجسون و ...)
- نگرش بومگارتن، کانت و دیگر ایده‌آلیست‌های آلمانی به مسأله زیبایی و هنر
- زیبایی‌شناسی در نظام فلسفی هگل و پیروان او
- زیبایی‌شناسی از دیدگاه فیلسوفان پوزیتیویست و فیلسوفان تحلیلی (تحلیل منطقی و تحلیل زبانی)
- زیبایی‌شناسی در نظام فکری ویتگنشتاین
- نگرش نیچه به مسأله زیبایی‌شناسی
- نگرش فیلسوفان هرمنوتیست به مسأله زیبایی‌شناسی (پل ریکو، گادامر و ...)
- نگرش فیلسوفان اگزیستانسیالیست به زیبایی‌شناسی (هایدگر، سارتر و ...)

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

- احمدی، بابک، ۱۳۷۴، حقیقت و زیبایی: درس‌های فلسفه هنر، تهران: نشر مرکز.
- افلاطون، ۱۳۶۷، دوره آثار، ترجمه محمد حسن لطفی، تهران، خوارزمی.
- ارسطو، ۱۳۵۸، فن شعر، ترجمه عبدالحسین زرین کوب، تهران: امیرکبیر.
- بووی، اندرو، ۱۳۸۵، زیبایی‌شناسی ذهنیت؛ از کانت تا نیچه، ترجمه فریبرز مجیدی، تهران: فرهنگستان هنر.
- بیردزلی، مونروسی و جان هاسپرس، تاریخ و مسائل زیبایی‌شناسی، ترجمه محمد سعید حنایی کاشانی، تهران: هرمس.

حکمت هنرهای اسلامی		عنوان درس به فارسی:
The Wisdom of Islamic Arts		عنوان درس به انگلیسی:
نوع درس و واحد	اختیاری ■	دروس پیش نیاز:
نظری ■		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس بررسی مبانی حکمی و فلسفی هر یک از هنرهای اسلامی در طول تاریخ تمدن اسلامی و دقت در رابطه میان هنرها و دین در دوره‌های مختلف تاریخی است

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- جنبه جمالی و جلالی هنرهای اسلامی
- هستی‌شناسی هنرهای اسلامی
- تجرید و انتزاع در هنرهای اسلامی
- نمادشناسی در هنرهای اسلامی
- جنبه‌های حکمی در نگارگری اسلامی
- حکمت و معنویت در خطاطی
- حکمت و معنویت در هنرهای تزئینی
- عناصر حکمی در سازه‌های معماری و شهرسازی اسلامی
- حکمت و معنویت در موسیقی
- معنویت در نقوش اسلیمی، هندسی و کتیبه‌ای

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- اردلان، نادر و لاله بختیار، ۱۳۸۰، حس وحدت، سنت عرفانی در معماری ایرانی، ترجمه حمید شاهرخ، تهران: نشر خاک.
- استیرلن، هانری. (۱۳۷۷). اصفهان تصویر بهشت. جمشید ارجمند، تهران: نشر فرزاد.
- افندی، جعفر، ۱۳۷۶، رساله معماریه، ترجمه مهرداد قیومی بیدهندی، تهران: شرکت توسعه فضاهای فرهنگی.
- بنائی، کمال‌الدین بن محمد، ۱۳۶۸، رساله در موسیقی، با مقدمه داریوش صفوت، تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

عنوان درس به فارسی: زیبایی و هنر در فلسفه مشاء	
عنوان درس به انگلیسی:	Beauty and Art in Peripatetic Philosophy
نوع درس و واحد	
اختیاری ■	نظری ■
دروس پیش‌نیاز:	
دروس هم‌نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس آشنایی با سنت فلسفی در فرهنگ اسلامی و شناخت افکار فلسفی بزرگان فلسفه مشاء درباره هنر و زیبایی و مباحث مرتبط با عالم خیال و حواس و... است.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- تأثیر فلسفه یونان و زیبایی‌شناسی آن بر مشائیان
- تأثیر مبانی زیبایی‌شناختی ارسطو بر فیلسوفان مشاء
- علم النفس و رابطه آن با زیبایی‌شناسی در نزد مشائیان.
- محاکات یا بازنمایی از دیدگاه فیلسوفان مشاء
- قوه عاقله، خیال، تخیل، وهم و .... از دیدگاه فیلسوفان مشاء
- جایگاه طبیعت، حواس، لذت و الم و .... در اندیشه ابن سینا، ابن رشد، ابن هیثم و ....
- هنرها از دیدگاه فارابی
- تلقی ابن سینا از زیبایی و هنر و مقایسه آن با فلسفه ارسطو
- جایگاه هنر و مباحث زیبایی‌شناختی در الاشارات و التنبیها
- جایگاه کاتارسیس در افکار ابن سینا
- موسیقی از دیدگاه ابن سینا
- عشق از دیدگاه ابن سینا
- تلقی ابن رشد از زیبایی و هنر و جایگاه وی در فلسفه مشاء
- تلقی ابن هیثم از زیبایی و هنر و جایگاه وی در فلسفه مشاء

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد

آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ابراهیمی دینانی، غلامحسین، ۱۳۸۰، دفتر عقل و آیت عشق، طرح نو، تهران.
- ابن رشد، محمد بن احمد، ۱۳۸۷، شرح تهافت الفلاسفه، ترجمه حسن فتحی، تهران: حکمت.
- ابن سینا، حسین بن عبدالله، ۱۳۸۱، الاشارات و التنبیها، قم: بوستان کتاب.
- Fakehry, Majid, 1994, Philosophy Dogma and the impact of greek thought, Aldershot: Variorum.
- _____, 1983, A history of Islamic philosophy, New York: Columbia University Press.

عنوان درس به فارسی: زیبایی و هنر در فلسفه اشراق	
عنوان درس به انگلیسی:	Beauty and Art in the Philosophy of Enlightenment
نوع درس و واحد	
اختیاری ■	نظری ■
دروس پیش‌نیاز:	
دروس هم‌نیاز:	
تعداد واحد:	۲
تعداد ساعت:	۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف در این درس شناخت حکمت اشراق و نیز شناخت آرا و اندیشه‌های سهروردی درباره زیبایی، عالم خیال، مراتب هستی، عشق، جمال و... است.

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- مبانی فلسفی اندیشه اشراق
- طبیعت و جهان در فلسفه اشراق
- تصویر فلسفه اشراق از انسان
- مبانی زیبایی‌شناسی در فلسفه سهروردی
- حس، وهم، خیال، لذت و الم و .... از دیدگاه سهروردی
- قوه خیال و عالم مثال یا عالم هورقلیا از دیدگاه سهروردی
- مثل نوریه و مثل معلقه از نظر سهروردی
- تنزیه و تشبیه از دیدگاه سهروردی
- تأثیر فلسفه افلاطون و اندیشه‌های نوافلاطونیان همچون افلوپین بر سهروردی.

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- ابراهیمی دینانی، غلامحسین، ۱۳۸۵، پرتو خرد، مهر نیوشا، تهران.
- _____، ۱۳۸۳، شعاع اندیشه و شهود در فلسفه، انتشارات حکمت، تهران.
- _____، ۱۳۸۵، ماجرای فکر فلسفی در جهان اسلام، طرح نو، تهران.
- Fakehry, Majid, 1994, Philosophy Dogma and the impact of greek thought, Aldershot: Variorum.
- _____, 1983, A history of Islamic philosophy, New York: Columbia University Press.

عنوان درس به فارسی: زیبایی و هنر در حکمت متعالیه		عنوان درس به انگلیسی: Beauty and art in transcendent wisdom
نوع درس و واحد	اختیاری ■	نظری ■
دروس پیش نیاز:		دروس هم نیاز:
تعداد واحد:		۲
تعداد ساعت:		۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس شناخت با مبانی حکمی زیبایی شناسی در نگرش صدرالمتالهین و بررسی مفاهیمی چون قوه خیال، عالم مثال، عشق الظرفاء و الفتیان، مراتب هستی، تجلی، حسن و .... است.

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل ها:

- بنیادهای نظری زیبایی شناسی در فلسفه صدرالمتالهین
- نگرش حکمت متعالیه در باره طبیعت، نفس و قوای انسانی، لذت و الم و ....
- نگرش صدرالمتالهین در باره قوای ادراکی انسان (حس، وهم، خیال و ....)
- مراتب هستی از دیدگاه صدرالمتالهین
- عالم مثال و قوه خیال
- نگرش صدرالمتالهین در باره عشق، بهجت، زیبایی و .....

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
- آزمون پایان نیم سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- آشتیانی، سید جلال الدین، بی تا، شرح حال و آرا فلسفی ملاصدرا، مشهد: بی جا.
- _____، ۱۳۸۵، در حکمت و معرفت: مجموعه مقاله ها و مصاحبه های حکمی معرفتی استاد سید جلال الدین آشتیانی، به کوشش حسن جمشیدی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- اکبری، رضا، ۱۳۸۴، ارتباط وجود شناسی زیبایی شناسی در فلسفه ملاصدرا، پژوهش های فلسفی-کلامی، پاییز، شماره ۴، فصل ۲، ۶۵-۹۰.
- پناهی آزاد، حسن، ۱۳۸۵، فلسفه حکمت متعالیه، قیسات، سال یازدهم، صص ۶۵-۹۰.

حکمت هنر ادیان شرق		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد	The Wisdom of the Art of Eastern Religions	عنوان درس به انگلیسی:
اختیاری ■	نظری ■	دروس پیش نیاز:
		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس شناخت هنرهای حکمی در دیگر تمدن‌های شرقی به جهت درک ارتباط و پیوند محکم میان آموزه‌های دینی با هنرها در این تمدن‌ها است

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- تعامل هنر هند و چین با تمدن ایرانی
- مجسمه سازی در هنر ادیان شرق (هندوئیسم، بودیسم، دائوئیسم، شینتوئیسم و .....)
- نقاشی در هنر ادیان شرق
- ادبیات، نمایش و رقص در ادیان شرق
- هنرهای موسیقایی در ادیان شرق
- حکمت هنرها در ادیان شرق

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- اعوانی، غلامرضا، حکمت و هنر معنوی، تهران: انتشارات کروس.
- بلخاری قهی، حسن، ۱۳۸۸، اسرار مکنون یک گل، تهران: فرهنگستان هنر.
- بورکهارت، تیتوس، ۱۳۶۹، هنر مقدس، ترجمه جلال ستاری، تهران: سروش.
- تاجدینی، علی [گردآوری]، ۱۳۷۲، مبانی هنر معنوی، تهران: دفتر مطالعات دینی هنر.

عنوان درس به فارسی: حکمت هنر مسیحی		عنوان درس به انگلیسی: The Wisdom of Christian Art
نوع درس و واحد		اختیاری ■ نظری ■
دروس پیش‌نیاز:		
دروس هم‌نیاز:		
تعداد واحد:		۲
تعداد ساعت:		۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف در این درس بررسی عناصر حکمی و معنوی هنر مسیحی در طول تاریخ و کشف عناصر و ساختارهای مشترک هنر اسلامی و هنر مسیحی در بیان مضامین دینی است

اهداف ویژه:

پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- مبانی نظری هنر مسیحی
- حکمت هنر روم غربی
- سبک‌های هنری در دوران قرون وسطی و رابطه آن با مسیحیت
- هنر رومانسک و مسیحیت
- هنر گوتیک و مسیحیت
- حکمت هنر بیزانس
- هنر رنسانس و مسیحیت.
- حکمت هنرهای مسیحی
- حکمت هنر معماری مسیحی
- شمایل‌نگاری در هنر مسیحیت
- نماد و اسطوره در هنر مسیحی

ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- اعتمادزاده، عباس، ۱۳۸۳، تاریخچه هنر معماری داخلی - بیزانس، مجله معماری داخلی، ش ۹، بهار، صص ۴۸-۴۶.
- بورکهارت، تیتوس، ۱۳۸۹، مبانی هنر مسیحی، ترجمه امیر نصری، تهران: حکمت.
- تریسی، دیوید و گرت، رابرت م، ۱۳۸۵، تاریخچه‌ی مکاتب تفسیری و هرمنوتیکی کتاب مقدس، ترجمه ابوالفضل ساجدی، تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی.
- رایس، دیوید تالبوت، ۱۳۸۴، هنر بیزانس، ترجمه رقیه بهزادی و ماندانا علی‌پور، تهران: نشر قطره.
- ژیلسون، اتین، ۱۳۶۶، روح فلسفه قرون وسطی، ترجمه ع. داوودی، تهران: انتشارات علمی و فرهنگی.

حکمت هنر تطبیقی		عنوان درس به فارسی:
نوع درس و واحد		عنوان درس به انگلیسی: The Wisdom of Comparative Art
■ نظری	■ اختیاری	دروس پیش نیاز:
		دروس هم نیاز:
		تعداد واحد: ۲
		تعداد ساعت: ۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

هدف این درس بررسی تطبیقی هنر کشورها و سرزمین‌هایی است که در طول تاریخ با ادیان پیوند داشته‌اند؛ تا دانشجو بتواند به کشف و درک ویژگی‌ها و مولفه‌های مشترک هنر در تمدن‌های سنتی برسد.

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل‌ها:

- تعریف «مطالعات تطبیقی» و انواع آن
- نظریه‌های مطرح در مطالعات تطبیقی
- ضرورت و اهداف بررسی تطبیقی هنر
- روش‌های کمی و کیفی در مطالعات تطبیقی
- جهانی شدن و هنرها
- هنرهای حکمی در ادیان
- موضوعات و مسائل تطبیقی هنر (زیبایی، نماد، اسطوره، آرکی تایپ و .....
- تعامل حکمت و معنویت با هنر در فرهنگ‌های گوناگون
- رمز و نماد در هنرهای سنتی
- هنر سنتی و آداب معنوی
- نقش تأمل و مراقبه در خلق آثار هنری

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

- فعالیت‌های کلاسی در طول نیم‌سال ... درصد
- آزمون پایان نیم‌سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- الیاده، میرچا، ۱۳۷۵، مقدس و نامقدس، ترجمه نصرالله زنگویی، تهران: سروش.
- داوری اردکانی، رضا، ۱۳۸۳، فلسفه تطبیقی، تهران: نشر ساقی.
- رحمتی، انشاء الله، ۱۳۸۶، نقش فلسفه تطبیقی در پیوندهای فرهنگی، ش ۱۰، دی ۱۳۸۶، مجله اطلاعات حکمت و معرفت، ص ۴.
- ستاری، جلال، ۱۳۵۴، پیوند عشق میان شرق و غرب، تهران: وزارت فرهنگ و هنر.
- شایگان، داریوش، ۱۳۸۲، آسیا در برابر غرب، تهران: امیرکبیر.

عنوان درس به فارسی: آراء متفکران در باب نماد		عنوان درس به انگلیسی: Opinions of thinkers on the symbol
نوع درس و واحد	اختیاری	نظری
دروس پیش نیاز:		
دروس هم نیاز:		
تعداد واحد:		۲
تعداد ساعت:		۳۲

نوع آموزش تکمیلی عملی (در صورت نیاز): سفر علمی □ آزمایشگاه □ سمینار □ کارگاه □ موارد دیگر: .....

هدف کلی:

در این درس سعی خواهد شد تا آرای برخی متفکران صاحب نظر در باب نماد مطالعه شود. هدف این است که دانشجو از طریق تامل در اندیشه متفکران در باب نماد بتواند به نسبت پیوسته و جدایی ناپذیر رابطه نماد و اندیشه پی برده و بتواند بر حسب این آرا در مطالعات نظری در خصوص جنبه های نمادین فرهنگ و هنر، تحلیل فلسفی کند و خلاقیت های ویژه خود را آشکار کند.

اهداف ویژه:

(پ) مباحث یا سرفصل ها:

(ت) راهبردهای تدریس و یادگیری متناسب با محتوا و هدف:

(ث) راهبردهای ارزشیابی (پیشنهادی):

فعالیت های کلاسی در طول نیم سال ... درصد
آزمون پایان نیم سال ... درصد

(ج) ملزومات، تجهیزات و امکانات مورد نیاز برای ارائه:

(چ) فهرست منابع پیشنهادی:

- گیرو، پیر، ۱۳۸۰، نشانه شناسی، ترجمه نبوی، تهران: انتشارات آگاه
- سوسور، فردیناندو، ۱۳۷۸، دوره زبان شناسی عمومی، ترجمه کوروش صفوی، هرمس
- بودریار و دیگران، ۱۳۷۴، سرگشتگی نشانه ها، ترجمه مانی حقیقی، مرکز
- Langer, S.K. 1953, feeling and form: A Theory of Art Development from Philosophy in a New key
- Cohen, T. 1975. Figurative Speech and Figurative Acts. Journal of philosophy

